Redacțiunea, Administrațiunea si Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețulu insertiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ ese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 212. Brașovŭ, Vinerĭ 22 Septemvre (4 Octomvre) 1889.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Octomvre 1889 stilŭ vechiu s'a deschisŭ **nou abonamentŭ** la care invităm pe toțĭ amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl. pe șése lunĭ 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe șése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Brașovŭ, 21 Septemvre v.

Cu sĕptĕmânĭ înainte ómenii guvernului unguréscŭ buciumau în lumea largă, că ministrulŭ-președinte Tisza va face o enunciațiune „epocală“ la Oradea-mare.

Ei bine, d-lŭ Tisza a vorbitŭ spre cea mai mare desfătare a mamelucilorŭ sĕi, carĭ îlŭ încunjurau la banchetulŭ, ce s'a datŭ în onórea lui. In cuprinsulŭ toastului sĕu, pe care ni'lŭ împărtășesce biroulŭ telegraficŭ unguréscŭ, însĕ nu putem afla nimicŭ nou, nimicŭ ce ne-ar puté lumina asupra viitórei programe a ministrului-președinte, și ce ar puté sĕ deștepte speranțe în vr'o îmbunătățire câtŭ de mică a stării lucrurilorŭ.

Mai ântâiu ministrulŭ-președinte unguréscŭ a găsitŭ cu cale a se pronunța asupra situației generale europene repetândŭ constanta frasă despre „speranțele în susținerea păcii“. In acéstă privință Tisza a recitatŭ numai ce a audịtŭ dela aceia, carĭ la rĕndulŭ lorŭ vorŭ avé sĕ decidă în cestiunea păcii.

D-lŭ Tisza n'a pututŭ spune dér nimicŭ nou despre situația generală politică. Spus'a óre ceva nou despre situația interióră a statului ungarŭ, ale căruia destine suntŭ de atâța anĭ încredințate guvernării sale?

A vorbitŭ de reforma administrațiunei, care nu este propria lui concepțiune, și contra căreia s'a fostŭ pronunțatŭ mai înainte. Tisza s'a decisŭ a ceda în acestŭ punctŭ și a sciutŭ sĕ mascheze fórte bine retragerea sa, luândŭ în apĕrare pe colegii sĕi din ministeriu față cu nisce suspițiunĭ, carĭ privéu numai persóna sa propiă.

N'ajunge, ḑise d-lŭ Tisza, sĕ se întroducă sistemulŭ de numire alŭ funcționarilorŭ, ci trebue sĕ se susțină și cerculŭ de activitate autonomŭ alŭ municipiilorŭ. Cu alte cuvinte d-lŭ Tisza voiesce sĕ împace și capra și lupulŭ.

Despre aceea cum se se facă acéstă minune, d-lŭ Tisza voiesce sĕ se sfătuiéscă mai ântâiu cu bărbații de specialite și cu praxă, pe carĭ îi va chiăma la Budapesta „din tóte părțile țĕrii.“

Putemŭ sĕ fimŭ dér curioșĭ a vedé resultatulŭ acestorŭ sfătuirĭ și a afla cum se póte sĕ i se dea autonomiei municipale lovitura de mórte prin sistemulŭ de numire și totușĭ ea sĕ trăiască și sĕ înflorescă mai departe!

Dér d-lŭ Tisza n'a amintitŭ nicĭ c'unŭ cuvĕntŭ punctele negrii din viéța de statŭ ungară; n'a vorbitŭ de deficitŭ, nu de ródele rele ale regimului lui, de defraudările fără sfĕrșitŭ, de risipa banilorŭ publicĭ, de imoralitatea publică; n'a ținutŭ nicĭ cea mai mică sémă de nemulțămirea naționalităților, care și-a ajunsŭ culmea; n'a făcutŭ nicĭ cea mai mică mențiune despre scandalósa afacere cu stégulŭ negru-galbenŭ la Monorŭ.

Tisza s'a mărginitŭ a vorbi de atacurile îndreptate contra persónei lui, carĭ „nu'lŭ intimidéză“, și de a bea în sănătatea acelora, „carĭ apĕră liniștea și concordia între diferitele clase și confesiunĭ“.

Unde rĕmânŭ naționalitățile? Nu cumva crede d-lŭ Tisza, că nu mai trebue sĕ'lŭ dóră capulŭ de sórtea acestora, după ce le-a datŭ pe mâna Kulturegyleturilorŭ?

In cele din urmă Tisza și-a mai esprimatŭ dorința „ca toțĭ membrii națiunei sĕ trăéscă în bună înțelegere cu armata“, n'a spusŭ însĕ cu nicĭ unŭ cuvĕntŭ ce mĕsurĭ voiesce sĕ ia ca sĕ nu se mai repeteze scandalurĭ ca la Monorŭ și Üllö cu stégulŭ negru-galbenŭ.

E lucru învederatŭ, că în asemenĭ împrejurărĭ „impresiunea adâncă“ de care ne vorbesce telegrafulŭ nu va puté ieși din cerculŭ restrînsŭ alŭ comesenilorŭ d-lui Tisza, carĭ îlŭ adóră *ex officio*.

Austro-Ungaria și politica ei interióră.

IV

Astăḑĭ vomŭ înregistra o voce francesă asupra politicei economice în monarchia nóstră și a efectului dualismului. Ḑiarulŭ sĕptĕmânalŭ din Parisŭ „*Le Télégramme Financier*“ dela 15 Septemvre scrie între altele cu privire la acésta:

Cu tótă abținerea oficială a guvernului austro-ungarŭ, industria austriacă ocupă în exposiția din Paris unŭ locŭ onorabilŭ. Austria ar trebui sĕ figureze în rangulŭ întâiu printre țĕrile productive ale globului, căcĭ ea e înzestrată de natură cu talente și cu producte diverse; din nenorocire însĕ avĕntulŭ ei e înăbușitŭ de dualismŭ și de politica dușmană naționalităților.

Orgoliulŭ Ungurilorŭ, mania lorŭ de a forma unŭ regatŭ independentŭ, îĭ face sĕ se isoleze totŭ mai multŭ, sacrificândŭ interesele austriace șovinismului lorŭ. Cabinetulŭ imperialŭ din parte-i subscrie tóte usurpațiunile legislatorilorŭ și guvernelorŭ ungurescĭ și nu încetéză a le atribui privelegiile cele mai abusive, cum e cu taxa pe alcoholurĭ, în paguba Boemiei și Galiției.

Din parte-le nobilii Ungurĭ se silescŭ a închide asociațilorŭ lorŭ têrgurile regatului ce pretindŭ că e alŭ lorŭ. Astfelŭ dieta din Pesta a lovitŭ c'unŭ tarifŭ vexatorŭ petroleulŭ galițianŭ ca pe unŭ productŭ cu totulŭ streinŭ. Căile ferate ungare ale statului au stabilitŭ taxe de transportŭ după categorii: avantagióse pentru mărfurĭ ḑise naționale, adecă ungurescĭ, draconice pentru productele „streine,“ adecă din Cislaithania, așa că e adevĕrată anarchia pe drumurile de ferŭ austriace. Parlamentulŭ din Viena n'a pututŭ modifica tarifulŭ căii ferate austriace de sudŭ în Ungaria, find-că a întêmpinatŭ obstinațiunea și îndĕrĕtnicia Ungurilorŭ, carĭ rĕspundŭ la tóte reclamările, că suntŭ stăpânĭ la ei și că n'admitŭ „amestecŭ streinŭ“ în afacerile lorŭ casnice.

Aḑĭ acéstă omnipotență fantastică nu le mai ajunge Ungurilorŭ și vrĕu sĕ angajeze monarchia întrégă într'o politică comercială, cu totulŭ subordinată intereselorŭ lorŭ. Tisza cu colegii sĕi facŭ de trei anĭ presiune continuă asupra contelui Kalnoky, ca acesta sĕ facă pe guvernul din Viena a încheia cu Germania o asociațiune vamală, unŭ adevĕratŭ Zollverein.

Acéstă înfeudare ar fi desastruósă pentru manufacturile Moraviei și Austriei de josŭ, pe care concurența germană le-ar nimici. Acelașŭ periculŭ ar fi pentru fabricile de zaharŭ și destilației din Boemia. Pressa reptiliană, între care și „Neue freie Presse“, (care e plătită de guvernul unguresc — R. „Gaz.“) e unanimă a secunda acestŭ proiectŭ, ḑicêndŭ că „toțĭ amicii alianței triple se vorŭ bucura în ḑiua în care acéstă ligă a păcii va fi

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

O mai mare accentuare a cultivărei caracterului moralŭ la școlarĭ

(Urmare și fine.)

b) Cultivarea voinței.

Caracterulŭ, precum amŭ vĕḑutŭ mai susŭ, se determină prin cultivarea inimei și a voinței. Elementele impulsive ale voinței suntŭ simțĕmintele și motivele. Motivele zacŭ (după cum cere lipsa) în dorința și stima lucrurilorŭ. Ținta voinței se numesce scopŭ, mijloculŭ ei este acțiunea. Valórea morală a voinței depinde dela calitatea stimei și a dorințelorŭ ce le conține. Așa d. e. poțĭ fi binefăcĕtorŭ din mai multe cause cu totulŭ totŭ diferite de către olaltă.

Scopulŭ educațiunei constă în aceea de, a da voinței elevului o direcțiune spre ceea ce este *bună și morală*. Spre a puté face acésta se recer după Dittes următórele mijlóce și anume: 1. Desvoltarea armonică a tuturorŭ puterilorŭ corporale și spirituale; 2. Stabilirea unei prețuirĭ drepte a lucrurilorŭ; 3. Conlucrarea repețită a înclinărilorŭ curată morale; 4. Cultivarea conceptelorŭ și principiilorŭ morale.

1. *Desvoltarea armonică a tuturorŭ puterilorŭ corporale și spirituale.* Prin o desvoltare armonică a puterilorŭ corporale și spirituale boldurile naturale vorŭ fi regulate și moderate, afectele bolnăviciόse mărginite, vorŭ fi date mijlócele spre a se ajuta cineva de sineșĭ și prin acésta se va câștiga încrederea în sineșĭ și putere de lucrare. In interesulŭ desvoltării armonice s'a întrodusŭ așadĕră cu dreptŭ cuvĕntŭ esercitarea gimnastică a corpului în instrucțiunea dela școla poporală. Dér din mai multe părțĭ se ridică imputărĭ în potriva școlei, ḑicêndu-se că ea de presentŭ a devenitŭ de totului totŭ o școlă pentru învĕțare (Lernschule), și că nu cultivă voința în mĕsura aceea, în care se cultivă rațiunea. Din aceste părțĭ se mai pretinde, ca școla sĕ-șĭ însușéscă și principiulŭ fröbelianŭ.

2. *Stabilirea unei prețuirĭ drepte a lucrurilorŭ.* După cum adecă judecămŭ lucrurile, cu privire la valórea lorŭ, se nascŭ și nisuințele și înclinările privitóre la acestea séu chiar și antipatiile. In cugetarea și judecarea nóstră asupra lucrurilorŭ zacŭ așadĕră și motive, carĭ punŭ în mișcare voința. Suntŭ sisteme de ale eticei, carĭ adevĕrata prețuire a lucrurilorŭ o țină de celŭ mai înaltŭ principiu moralŭ. *Comeniu* ḑice: „o dréptă judecată a lucrurilorŭ este adevĕrata temeliă a tuturorŭ virtuților.“ Nesmintitŭ, că nu-i unŭ lucru nepăsătorŭ pentru noi, că óre noi considerămŭ și prețuimŭ d. e. sciința și arta, cultivarea poporului, bunăstarea comună, libertatea rațională ș. a., séu că din contră considerămŭ și cnobatemŭ nesciința și închipuirea, disproporțiunile sociale, perturbațiunile dreptului esistențeĭ, despotismulŭ ș. a. ce suntŭ dreptŭ nisce calamitățĭ marĭ. A puté judeca după vrednicia astfelŭ de lucrurĭ, firesce că se ține mai multŭ *de viéță* decâtŭ de școlă. Dér totușĭ și școla póte sĕ ajute la acésta ceva, că promovéză cugetarea cea corectă, lucrarea de sineșĭ și principiile cele morale. Prin acésta școla dă tinĕrului o direcțiune pentru întréga viéță, îlŭ întăresce în convingerile sale, carĭ îlŭ conducŭ în lupta antiteselorŭ și sprijinescŭ cultivarea caracterului lui moralŭ. — Cu deosebire instrucțiunea din istoriă dă de repețite-orĭ prilejŭ, a arunca lumină asupra relațiunilorŭ și a stărilorŭ privitóre la poporŭ.

3. *Conlucrarea repețită a înclinărilorŭ curată morale.* Pentru cultivarea caracterului se recere o mĕsură óre care de libertate, fiindcă fără de acésta voința nu póte de locŭ sĕ se manifesteze. Așa déră decă înclinările morale ale copilului au sĕ lucre și ele de sineșĭ, atuncĭ nu este ertatŭ, ca în școlă sĕ domnéscă unŭ spiritŭ despoticŭ. *Despoțiĭ suntŭ orĭ și ce, numai educatorĭ nu suntŭ.* Din contră însĕ trebue sĕ domnéscă spiritulŭ bunăvoinței și alŭ iubirei; pentrucă acestŭ spiritŭ deștéptă în copii bucuriă, veseliă și sinceritate. *Jean Paul* ḑice în „Levana“ sa că; „veselia și bucuria este cerulŭ, sub care rodescŭ tóte celea, cu esceptiunea veninului. Veselia este totodată și temelia, flórea și cununa virtuții“. In școla unde domnesce veselia și bucuria, îșĭ scotŭ la ivélă copii orĭ ce puterĭ ale lorŭ, precum facŭ mugurii plantelorŭ la lucirea sórelui, acolo copii se arată asa precum suntŭ, deschișĭ și nepreḟăcuțĭ, acolo se desvoltă sinceritatea și francheța cea sociabilă și cu acésta și adevĕrătatea, carĭ suntŭ neapărată de lipsă pentru conlucrarea înclinărilorŭ morale ale copilului. Totodată și ascultarea va fi mai mare în o astfelŭ de școlă.

Kant ḑice în opulŭ sĕu despre „pe-

încoronată printr'o associaţiune comercială între Germania, Italia şi Austria".

Ca preludiu, diplomaţia austro-ungară a încheiatŭ în anulŭ din urmă unŭ tratatŭ de comerciu cu Italia, cu o uşurinţă de neînţelesŭ, prin acestŭ tractatŭ ţĕsĕturile cisleithane suntŭ concurate de cele lombarde şi micile sînurĭ de pescăritŭ ale litoralului istrianŭ suntŭ lăsate în mânile pescarilorŭ Veneţiei. De geaba au protestatŭ dalmatinii în parlamentulŭ din Viena, că cei mai valoroşĭ apĕrătorĭ ai litoralilorŭ austriacĭ se reducŭ prin acestŭ tractatŭ la starea de cerşitorĭ orĭ de muritorĭ de fóme. Ce le pasă Ungurilorŭ? Interesele lorŭ sĕ fiă salvate, vinurile lorŭ sĕ fiă garantate în contra importaţiunei din Italia.

Décă Ungurii, arogându-şĭ o situaţiune atâtŭ de priveligiată în imperiu, arŭ avé de scopŭ sĕ stimuleze la ei producţiunea şi sĕ îmbogăţéscă vastulŭ lorŭ domeniu, s'ar puté lăuda spiritulŭ lorŭ de ordine şi prevederea lorŭ; der unica lorŭ preocupaţiune e de a-şĭ crea isvóre fiscale şi d'a'şĭ afirma cu orgoliu puterea lorŭ. Ei storcŭ fără milă ḑece milióne de Slavĭ şi de Transilvănenĭ, pe carĭ dualismulŭ i-a datŭ pe mâna lorŭ, şi pentru a-i maghiarisa, adecă pentru a le inocula unŭ idiomŭ barbarŭ fără nicĭ o înrudire cu vr'o limbă europénă, cheltuescŭ sume extravagante şi constrîngŭ comunele a'şĭ vinde pădurile lorŭ, liveḑile lorŭ, a se'ngreuia cu hipotecĭ marĭ. Pentru de a face din Pesta o capitală pompósă s'au cheltuitŭ 180 de milióne. Oraşele din provinciă, capitalele comitatelorŭ s'au încărcatŭ cu datorii, s'au ruinatŭ făcêndŭ construcţiunĭ nefolositóre şi măreţe, pentru ca sĕ represinte mai demnŭ puterea unguréscă. Pretutindenea în fine lucrărĭ gigantice, luate în întreprindere de bancherĭ jidovĭ, amicĭ intimĭ ai guvernului, au fostŭ isvorŭ de beneficii scandalóse. Astfelŭ de trei anĭ, tesaurulŭ unguréscŭ luptă în contra unei lipse înfricoşate. Pentru a'şĭ uşura situaţiunea şi a'şĭ procura isvóre momentane, au trebuitŭ Ungurii, ca şi unŭ bolnavŭ desperatŭ, sĕ se dea în mânile cassei Rothschild şi sĕ'i dea acesteia *carte blanche* pentru conversiunea datoriei, pentru modificarea impositelorŭ şi pentru perceperea veniturilorŭ. De doi anĭ se tĕrguescŭ cu acéstă cassă pentru cesiunea drumurilorŭ lorŭ de ferŭ. E adevĕratŭ, că în Ungaria căile ferate n'au ca scopŭ transportulŭ călĕtorilorŭ orĭ alŭ mărfurilorŭ, nicĭ de a realisa folóse, ci de a maghiarisa populaţiunile slavă şi română cu puterea tăbliţelorŭ mongole (pe care se scrie ceea ce e a se face cunoscutŭ publicului) şi a funcţionarilorŭ de poliţia. Astfelŭ aceste linii aducŭ, în cifră mijlociă, jumĕtate la sută. Se înţelege decĭ, de ce Rothschild pré puţin se grăbesce a face acéstă achisiţiune.

DIN AFARĂ.

Regina Natalia în Serbia.

Precum comunică telegramele din Belgradŭ, până la 1 Octomvre Regina Natalia nu s'a pututŭ îndupleca a face concesiunĭ în cestiunea durătei şederii sale în ţéră şi de aceea întêlnirea ei cu Regele Alexandru s'a amânatŭ. Tractătările conduse de d-lŭ Risticĭ se continuă cu tóte acestea şi se speră, că vorŭ ajunge la resultatŭ mulţămitorŭ.

Scirea, că Regele Alexandru a cerutŭ iritatŭ şi plângêndŭ se fiă de faţă la sosirea mamei sale, e născocită. Regele Alexandru, care, nu-i vorbă, doresce fórte multŭ sĕ vaḑă pe mamă-sa, în cestiunea întêlnirii s'a purtatŭ liniştitŭ şi independentŭ. Elŭ a declaratŭ de repeţite-orĭ şi i-a scrisŭ şi mamei sale în ḑilele din urmă, că ar fi fericitŭ, décă ea ar primi propunerile ce i-le-a făcutŭ regenţa. Când regele a auḑitŭ, că mamă-sa nu vrea sĕ priméscă nicĭ o condiţiune, a vrutŭ sĕ plece la Nişŭ, şi numai în în urma rugăciunilorŭ regenţei a rĕmasŭ în Belgradŭ, aşteptândŭ în linişte sfêrşitulŭ tractărilorŭ guvernului cu mama sa.

O convorbire cu Boulanger.

Unŭ redactorŭ alŭ lui Gaulois a avutŭ o întrevedere cu Boulanger, care i-a declaratŭ următórele: „Am perdutŭ bătălia ce am agajat'o. Lupta ce amŭ început'o vomŭ urma-o mai cu focŭ ca până acuma, pentru că avemŭ bunĭ aliaţĭ. Indată ce camera se va deşchide, divisiunile vorŭ isbucnì în maioritate. Décă în urma balotagelorŭ vomŭ avé, cum sunt convinsŭ, 60 bulangiştĭ purĭ în Cameră, atuncĭ nu mĕ îndoiescŭ că în curêndŭ — celŭ multŭ peste o lună, — nu se va mai striga decâtŭ: trăiască Boulanger! Asta e convingerea mea şi nu suntŭ de locŭ descurajatŭ. Situaţia nu e bună, — ḑise terminândŭ generalulŭ, — însĕ nu e asa de rea după cum pretindŭ adversarii noştri politicĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Iubileulŭ cardinalului Haynald. Din Kalocsa se anunţă, că Eminenţa Sa cardinalulŭ Dr. Ludovicŭ Haynald serbéză în 15 l. c. aniversarea a cincĭḑecea dela sânţirea sa ca preotŭ şi că cu ocasia acésta a făcutŭ fundaţiunĭ pentru diferite scopurĭ folositóre în sumă de peste 350,000 florinĭ. Eminenţa Sa, care trăiesce retrasŭ, voiesce sĕ petrécă acéstă ḑi în tótă tăcerea. — Scimŭ că cardinalulŭ Haynald, pe când era episcopŭ în Ardélŭ, a jucatŭ unŭ rolŭ însemnatŭ politicŭ ca capŭ alŭ oposiţiei maghiare.

***

Kossuth la Abrudŭ. De o vreme încóce nu numai oraşele din Ungaria, dér şi în părţile Ardelene s'a produsŭ o adevĕrată rivalitate de a alege pe expatriatulŭ Kossuth cetăţenŭ de onóre. Se comunică că şi *Abrudulŭ* l'ar fi alesŭ. Câtŭ sună de frumosŭ, Abrudulŭ şi Kossuth, décă ne vomŭ reînprospĕta anii 1848 şi 1849, ḑice „Telegr. românŭ."

***

Exposiţia agricolă din Chişenevŭ, care se va deşchide câtŭ mai curêndŭ preocupă multŭ guvernulŭ basarabianŭ. Proprietarii, carĭ se ţineau mai înainte în reservă faţă cu acéstă întreprindere, arată acum totŭ mai multŭ interesŭ, astfelŭ că numĕrulŭ espunĕtorilorŭ se măresce din ḑi în ḑi. Fiindŭ Basarabia o ţéră esclusivă agricolă, are prin urmare unŭ viu interesŭ pentru tóte rechisitele şi maşinăriile nouĕ şi complete ale agriculturei; de aceea s'a concesŭ şi străinilorŭ industriaşĭ de acéstă branşă sĕ ia parte la espunere. Cu privire la acésta au luatŭ marea societate a drumului de ferŭ (Petersburgŭ-Moscva), liniile sud-vestice, pe urmă societatea rusă de comerciu şi societatea de navigaţiune mĕsurĭ pentru a mai scădé din preţulŭ transportului încóce şi încolo. Regimulŭ din parte-i a însărcinatŭ organele sale, sĕ adune cu îngrijire complete date statistice cu privire la agricultura din Basarabia, carĭ la timpulŭ sĕu se vorŭ publica.

***

Troieniţĭ. In ḑilele trecute s'au întorsŭ peste munţii Salcova catră Reghinŭ 7 pĕcurarĭ cu 16.000 oi, 10 cânĭ şi 2 rîmătorĭ. Pe cóma muntelui i-a apucatŭ unŭ viforŭ de zăpadă şi îi troeniră cu totulŭ, încâtŭ numai trei ciobanĭ au pututŭ scăpa. Până acum nu s'a datŭ de nicĭ o urmă a celorlalţĭ ciobanĭ, nicĭ a turmei de oi.

***

Lupta cu unŭ lupŭ. Unŭ ţĕranŭ bĕtrânŭ din comuna Vola rusescă, în comitatulŭ Şaroşŭ, avù în ḑilele acestea o luptă teribilă cu unŭ lupŭ. Bătrânulŭ ţĕranŭ plecase dimpreună cu fiica sa ca se vêndă nisce porcĭ la tĕrgulŭ din Hanusfalva, când dintr'o-dată se repeḑì din tufişulŭ de lângă drumŭ unŭ lupŭ, care într'o clipită sfâşia pe unulŭ din porcĭ. Fata ţĕranului, care gândea că lupulŭ acela e unŭ câne, ilŭ lovì cu bĕţulŭ. Lupulŭ se aruncà cu turbare asupra bietei fete, care începù sĕ fugă, pe când tatălŭ ei da cu bĕţulŭ necontenitŭ în lupŭ. Dintr'odată lupulŭ printr'o săritură în lăturĭ apucà pe bătrânulŭ ţĕranŭ, care însĕ cu o putere uriaşă trântì pe lupŭ la pămêntŭ, unde şi rĕmase ameţitŭ. Repede însĕ se sculà éraşĭ lupulŭ şi dintr'o săritură fù în spinarea bĕtrânului de 60 de anĭ, şi-i înfipse colţii sĕi în frunte trăgându-i pelea josŭ de pe ea. Bĕtrânulŭ cu tótă durerea grozavă nu-şĭ perdù cumpĕtulŭ, ci apucă féra spurcată de gâtŭ cu amêndouĕ mânile şi o trântì cu o putere mare la pămêntŭ, după aceea cu-o mână scóse cuţitulŭ, cu care spintecà pântecele ferei sĕlbatice. Când sosiră ómenii din satulŭ vecinŭ, pe carĭ îi chemase într'ajutorŭ fata, care fugise, lupulŭ era deja mortŭ. Bĕtrânulŭ ţĕranŭ fù transportatŭ în satulŭ vecinŭ, unde unŭ chirurgŭ îi legà ranele. A doua ḑi fù dusŭ în spitalulŭ dela Eperies. Abia putea vorbi, dér la întrebările ómenilorŭ dimprejurulŭ lui rĕspundea cu mândriă: „Am fostŭ soldatŭ."

***

Şcola specială pentru cismarĭ din Sibiiu îşĭ începe în sĕptĕmâna acésta noulŭ sĕu anŭ şcolarŭ. Noulŭ planŭ de învĕţămêntŭ dă ocasiune şcolarilorŭ de a visita şcóla sĕu într'unŭ cursŭ de trei lunĭ sĕu într'unulŭ de şese lunĭ dela 5—8 ore séra. Insinurăile pentru a fi primitŭ în acéstă şcólă suntŭ a se adresa preşedintelui ţehului cismarilorŭ Mihailŭ Gehnel în Sibiiu.

***

Negustorĭ de fete arestaţĭ. Prefectulŭ poliţiei din Budapesta primi şcirea telegrafică dela poliţia din Cormoncz, că doi bărbaţĭ, carĭ voiau sĕ transporteze trei fete maghiare în America, au fostŭ arestaţĭ. Imediatŭ telegrafia acesta îndĕrătŭ la Cormoncz, ca sĕ fiă escortaţĭ atâtŭ cei doi bărbaţĭ, câtŭ şi cele trei fete la Budapesta. Insĕ poliţia din Cormoncz trimise numai pe cele trei fete şi pe unulŭ dintre bărbaţĭ cu numele Salamon David, celălaltŭ o luase la sănătósa. Cele trei fete suntŭ din familii onorabile, dér sărace, şi aşa se vĕdură constrînse sĕ-şĭ caute de lucru. Ele îşĭ aflară de lucru la unŭ proprietarŭ din Vaţŭ. Aci făcură cunoscinţă cu unŭ vĕrŭ al proprietarului, anume Salamon David, care tocmai atuncĭ sosise din America. In timp scurt acest „patriot" ademenì pe sĕrmanele fete ca sĕ mérgă în America cu elŭ, promiţêndu-le, că acolo vor putea mai bine sĕ-şĭ câştige pânea cea de tóte ḑilele. Fetele se învoiră şi astfelŭ plecară cu Salamon David şi cu unŭ altŭ individŭ necunoscutŭ spre America. Dér în călĕtoria lorŭ spre Cormoncz, bănuiţĭ fiindŭ, fură arestaţĭ şi trimişĭ la Buda-Pesta. Prefectura poliţiei Pesta dete fetelorŭ libertatea, ér pe Salamon Davidŭ ilŭ trimese la poliţia din Vaţŭ unde s'a şi începutŭ sĕ se cerceteze cu deamĕruntulŭ afacerea acésta.

***

Iconarii ruşĭ. D-lŭ Popoff, marele comerciantŭ din Moscova, a organisatŭ o companiă de 273 iconarĭ, carĭ plécă ḑilele acestea din Moscova în peninsula balcanică, pentru vêndarea produselorŭ picturei ruse. După cum e informatŭ „Telegrafulŭ Românŭ" din Bucurescĭ, aceştĭ iconarĭ plécă cu marfă în valóre

---

dagogiă" că: la formarea caracterului copilului se recerŭ mai înainte de tóte trei lucrurĭ: *ascultare, adevĕrătate şi sociabilitate*". Şi în tractatulŭ despre „sociabilitate" ḑice că: „copii trebue sĕ fie cu inimile deşchise şi aşa de serinĭ în privirile lorŭ, întocmai ca şi sórele. Numai inima cea veselă este în stare a simţì plăcere în ceea ce este bunŭ. O religiune, ce ilŭ întunecă pe omŭ, este falsă." Herbart încă susţine, că la educaţiune mai înainte de tóte se recere, ca copii sĕ fiă aduşĭ cu seriositate şi tăriă în o posiţiune, care sĕ le fiă plăcută şi sĕi conducă la o *francheţă sociabilă*. Precum produce despotismulŭ numai vicleşugŭ, făţărniciă şi rĕutate, spiritulŭ bunăvoinţei şi alŭ veseliei va promova francheţa, adevĕrtatea şi înclinarea copiilorŭ şi prin acésta va fi pusă basă la caracterulŭ moralŭ alŭ şcolarilorŭ. Adevĕrătatea este trăsura cea mai esenţială a caracterului. Kant ḑice că: „omulŭ, care minţesce, n'are nicĭ unŭ caracterŭ." — Sub domnia bucuriei şi veseliei voinţa copiilorŭ se întăresce. Numai décă voinţa copilului ia o direcţiune rea, trebue abătută.

De aceea noi mai avemŭ sĕ luămŭ în considerare şi *ordinea şcolară*. Până când voinţa copilului este necultivată, are sĕ fiă subordinată voinţei educatorilorŭ sĕi, adecă are sĕ *asculte* de voinţa acestora. *Comeniu* ḑice: „cine îşĭ dreséză bine caii sĕi, îi învaţă mai ântâiu sĕ asculte de frêne; cine voesce sĕ cultive copii, trebue sĕ-i dedea mai ântâiu sĕ asculte de cuvinte." — *Kant* ḑice: „La începutŭ copilulŭ trebue sĕ asculte orbesce. E lucru nenaturalŭ, ca copilulŭ sĕ comandeze prin strigătulŭ sĕu şi celŭ tare sĕ asculte de celŭ slabŭ." — Chiar şi *Rousseau* stăruesce pe lângă ascultare. Lucru firescŭ, că ascultarea pretinsă de educatorŭ este numai unŭ mijlocŭ pentru educaţiune, scopulŭ ei finalŭ este însĕ ascultarea de legea morală. Cu câtŭ şcolarulŭ vine mai înaintatŭ în etate, cu atâtŭ mai puţină ascultare va fi de lipsă. Ascultarea tînĕrului începĕtorŭ este numai o supunere faţă cu regulele datorinţei.

Increderea şi iubirea şcolarului către învĕţătorŭ este cea mai bună temeliă a ascultării. Copilulŭ trebue sĕ aibă convingerea, că voinţa învĕţătorului e cea mai bună şi că ea purcede din unŭ simţĕmêntŭ binevoitorŭ. De aceea învĕţătorulŭ trebue sĕ poruncéscă câtŭ mai puţinŭ şi întotdéuna numai în modŭ liniştitŭ şi blândŭ; învĕţătorulŭ trebue sĕ persiste în porunca dată, decumva nu se va fi greşitŭ când a dat'o, trebue sĕ laude urmările cele bune ale ascultării; trebue sĕ câştige mai departe sprijinulŭ părinţilorŭ; sĕ fiă mai înainte de tóte imparţialŭ şi dreptŭ către toţĭ şcolarii, către cei avuţĭ şi către cei sĕracĭ, către cei din clasele mai nobile şi din clasele mai de josŭ ale poporaţiunei; sĕ fiă înţeleptŭ şi cumpĕtatŭ în aplicarea pedepselorŭ, şi nicĭodată sĕ nu pedepséscă, când este cuprinsŭ de mâniă.

Se ridică în timpulŭ nostru şi acea plângere în contra învĕţătorilorŭ, cumcă inspecţiunea lorŭ asupra şcolarilorŭ este mărginită numai în lăuntrulŭ edificiului şcolarŭ, şi cumcă lorŭ nu le pré pasă de cele ce le facŭ copii de scólă afară de edificiulŭ scolarŭ. Ca sĕ se evite pe viitorŭ astfelŭ de plângerĭ, învĕţătorulŭ în calitate de educătorŭ, nu trebue sĕ fiă nepăsătorŭ faţă de transgresiunile, ce le face tinerimea atâtŭ în scólă câtŭ şi afară de ea.

Casurile obveniente precum: minciuna, rĕutatea, fumatulŭ, cercetarea cârciumelorŭ fără însoţirea părinţilorŭ suntŭ de a se pedepsi aspru.

Ca sĕ fiă pe strade atâtŭ ḑiua câtŭ şi nóptea o inspecţiune mai mare şi pentru ca *scóla şi casa* sĕ devină în unŭ raportŭ mai strînsŭ, sĕ se înfiinţeze în fiecare satŭ şi oraşŭ câte *o reuniune de educaţiune*. Pentru tóte lucrurile şi nisuinţele s'au întemeiatŭ în ḑiua de astăḑĭ reuniunĭ, dér numai pentru cele mai importante lucrurĭ şi nisuinţe nu. In şedinţele acestorŭ reuniunĭ sĕ se ţină adeseorĭ disertaţiunĭ cu privire la educaţiune. Reuniunile scolare sĕ se îngrijéscă, ca sĕ scótă la lumină scrierĭ porale privitóre la educaţiune şi sĕ le împărţéscă tuturorŭ familiilorŭ.

Unŭ mijlocŭ menitŭ spre a mărì însemnătatea scólei este şi acela, ca sĕ i se dea fiăcărui scolarŭ, care părăsesce scóla păşindŭ în viéţa practică, *unŭ testimoniu scolarŭ* despre purtarea, diliginţa şi cunoscinţele ce le posede. Pe aceste testimonii, vorŭ trebui sĕ pună mare pond toţĭ măestrii, principalii ş. a. cu prilegiulŭ primirei tinerilorŭ în serviciulŭ lorŭ.

de peste 70,000, — scopulŭ fiindŭ înse ca sĕ agite.

Mare hoţiă la Iaşĭ. Sub acestŭ titlu cetimŭ în „Telegrafulŭ Românŭ“ din Bucuresci: Duminecă, la óra 6 diminéţa, unŭ servitorŭ alŭ casei de bancă *Michael Daniel et filş* din Iaşĭ, voindŭ sĕ curéţe biurourile, care fuseseră închise timpŭ de trei ḑile ale sĕrbătorilorŭ evreiesci, spre marea lui surprindere găsi uşile comunicătóre între biourourĭ închise, pe când de obiceiu ele stau deschise. Deschiḑêndŭ uşile şi ajungêndŭ în camera unde este instalatŭ tesaurulŭ acestei case de bancă, a găsitŭ: o ladă mare de ferŭ sistemŭ Wertheim Nr. 4 spartă, şi la cealaltă mai mică numai o încercare de spargere. Servitorulŭ dândŭ alarma, a sositŭ la faţa loculuĭ stăpânulŭ sĕu împreună cu totŭ personalulŭ băncei şi a constatatŭ lipsa din casă a 6,000 napoleonĭ de aurŭ, a 120,000 lei în bilete de bancă şi a două pachete cu bijuterii, dintre carĭ unulŭ alŭ d-nei Rebeca Vasserman şi unulŭ alŭ domnului Schnurer, aflate la d. Danielŭ în păstrare. Păgubaşii observă, că tâlharii s'au întrodusŭ prin podulŭ casei, care aci unde este tesaurulŭ are unŭ singurŭ etagiu, şi au spartŭ bolta şi s'au scoborîtŭ pe o scară de frânghie, de sigurŭ în séra de Mercurĭ spre Joi, împreună cu o mulţime de unelte pentru spargere, adecă burghie, şuruparĭ, dălţĭ, cleştĭ de diferite mărimĭ şi pentru diferitele trebuinţe, unŭ felinarŭ obscurŭ etc. Tâlharii trebue sĕ fiă fórte dibacĭ mecanicĭ, căcĭ au procedatŭ în operaţia lorŭ într'unŭ modŭ destulŭ de iscusitŭ, făcêndŭ pe suprafaţa uşei o deschiḑătură, atâtŭ câtŭ ţine brósca de susŭ, ér pentru cele două de josŭ au ruptŭ cu totulŭ placa de ferŭ între amêndouĕ bróscele.

Poliţia fiindŭ avisată, s'a dusŭ la faţa loculuĭ împreună cu totŭ parchetulŭ spre a procede la cercetărĭ. Până acum s'au multămitŭ a stabili, că tâlharii au scoborîtŭ casa vecinului d-lui Daniel, care este totŭ c'unŭ etajŭ, s'au întrodusŭ în podulŭ casei şi aci au spartŭ bolta ridicândŭ cărămiḑile în podŭ, au legatŭ scara de frânghie de unŭ căpriorŭ şi s'au coborâtŭ în tesaurŭ, unde au lucratŭ cu tótă ardórea. Este probabilŭ, că Joi séra chiarŭ sĕ fi fugitŭ din Iaşĭ hoţii profitândŭ de învălmăşala ce era la gară cu plecarea reginei Natalia, şi prin urmare d. Danielŭ póte sĕ fiă sigurŭ — după cum ḑicŭ coreligionarii sĕi, cărora le pare bine, că a fostŭ furatŭ—că nu se mai întélnesce cu banii. Tóte pachetele cu bonurĭ şi alte hârtii de valóre de mai multe milióne au rĕmasŭ în loculŭ lorŭ, n'au fostŭ nicĭ măcarŭ deschise de curiositate sĕ vadă ce era în ele. Până acum hoţii n'au fostŭ prinşĭ.

Literatură.

„Unsere Kunst in Wort und Bild.“ Prima broşură din acestŭ opŭ, care iese sub protectoratulŭ Alteţei Sale Maria Teresia a apărutŭ. Ea fŭ aşteptată cu nerăbdare şi oferă unŭ interesantŭ şi atrăgătorŭ cuprinsŭ. Deja pe pagina primă a broşurei se află drăgălaşele portrete ale artistelorŭ: D-şóra Abel artistă în mimică la Opera din Viena şi cântăréţa Abendroth. Pe urmă vine: tenoristulŭ din Praga Alberti, Dómna Albrecht, Ana şi Ida Baier, Ludovicŭ Anzengruber c'unŭ portretŭ şi escelente epigrame, Louis Arnsburg, Rosa Barah, Ludovicŭ Barnay, Agata Bărsescu, Eduard de Bauernfeld cu una din poesiile lui cea mai strălucită, Baumeister, Luisa Blaha, Lola Beeth, Inteudantulŭ Baron Bezecny, Bianca Bianchi, Ioanŭ Brahms, şi mulţĭ alţii vorŭ urma.

Broşura nu cuprinde mai puţinŭ ca 41 portrete şi 46 autograme, 12 foi de artă de Otto de Baditz, Fani Assenbaum, Feri Bèraton, Iuliu de Benzur, Ioanŭ Benc, Tina Blau, Hans Brandstetter, Th. Breidwiser, Carlo Briochi, Brodszky. Budinszky, Bruck Lajos, mai departe compositiune de Iuliu de Beliczay, de Bocklet, Rudolf Bibl, Borodcicz, Bartalus, Brandl, Bruyck; într'adevĕrŭ unŭ frumosŭ conţinutŭ. — Fiă-care broşură costă 50 cr., şi întrégŭ opulŭ va apăré în 10 broşurĭ. Opulŭ oferă fiă-căruia ceva interesantŭ, de aceea se póte recomanda. Ediţia se află în Viena, IX. Berggasse 37. Afară de aceea se póte procura prin tóte librăriile.

„ALBINA“ institutŭ de creditŭ şi de economiĭ.

Filiala Braşovŭ.

Conspectulŭ operaţiunilorŭ de cassă în luna Septemvre 1889.

Intrate:

Numerar cu 31 August 1889 fl.	4,805.01
Depunerĭ spre fructificare .	97,697.53
Cambii rĕscumpĕrate. . .	121,292.47
Conturĭ curente	123,797.40
Imprumuturĭ pe producte .	2,719.63
Imprumuturĭ pe efecte şi alte împrumuturĭ	3,838.—
Monetă	9,768.47
Interese şi provisiunĭ . .	4,506 15
Comisiunĭ.	147.81
Diverse	1,833.20
	fl. 370,405.67

Eşite:

Depunerĭ spre fructificare fl.	95,591.42
Cambii escomptate . . .	130.112.36
Conturĭ curente.	113,331.54
Imprumuturĭ pe producte .	1,871.06
Imprumuturĭ pe efecte şi alte împrumuturĭ	9,451.—
Monetă	11,681.43
Interese şi provisiunĭ . .	691.26
Comisiunĭ.	149.81
Diverse	1,379.31
Spese şi salare.	623.05
Numerar cu 30 Septemvre 1889	5,523.43
	fl. 370,405.67

V. Bologa, m. p. dirigentŭ. **N. P. Petrescu** m. p. adjunctŭ.
V. Gămulea, m. p. comptabilŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Darea de sémă a d-lui Tisza la banchetulŭ de erĭ.

Oradea-mare, 3 Octomvre. Ministrulŭ-preşedinte ḑise în vorbirea ce a ţinut'o erĭ înaintea alegĕtorilorŭ sĕi cu privire la situaţiunea generală politică: „putemŭ sĕ sperămŭ totŭ mai sigurŭ, că pacea nu va fi turburată.“

Dlŭ Tisza amintesce apoi atacurile ce s'au îndreptatŭ în contra persónei sale şi ḑice că aceste atacurĭ nu l'au intimidatŭ.

Cu privire la reforma administraţiei ḑise, că nicĭ unulŭ dintre miniştri nu e de părere, că întréga reformă ar consta în numirea funcţionarilorŭ, mai departe nicĭ-unulŭ dintre miniştri nu are intenţiunea, ca prin reformă sĕ se nimicéscă autonomia municipiilor şi întregulŭ lorŭ cercŭ de activitate politicŭ, ci miniştrii voiescŭ sĕ susţină cerculŭ de activitate alŭ municipiilorŭ şi ca nisce stavile ale constituţiunei, ce suntŭ, voiescŭ ca în locŭ de alegerea funcţionarilorŭ sĕ asigure numai unŭ controlŭ stabilŭ. In ce privesce municipiile oraşenescĭ trebue sĕ se concédă o mişcare mai liberă. Reforma trebue sĕ se începă la micele comune şi trebue sĕ se facă pe o basă sănătósă. Trebue sĕ se creeze o curte administrativă. Tótă reforma trebue sĕ fiă discutată de bărbaţĭ cu praxă, ce vorŭ fi conchemaţĭ din tóte părţile ţĕrii.

D-lŭ Tisza ridică în fine paharulŭ în sănătatea acelora, carĭ apĕră liniştea şi concordia între diferitele classe şi confesiunĭ contra orĭ şi căruĭ atacŭ şi pentru aceea, ca toţĭ membrii naţiunei sĕ trăiéscă în bună înţelegere şi concordiă cu armata.

Vorbirea a făcutŭ cea mai adencă impresiune.

Berlinŭ, 3 Octomvre. Monitorulŭ imperiului publică, cumcă împĕratulŭ a luat cunoscinţă despre cuprinsulŭ ḑiarului „Keuzzeitung“ dela 26 Septemvre şi desaprobă viu părerile esprimate în elŭ şi atacurile asupra altorŭ fracţiunĭ. Cuvintele de aprobare ale împĕratului face mare sensaţiune deórece ele esercită mare influinţa asupra desvoltării mai departe a partidelorŭ.

Berlinŭ, 3 Octomvre. La bursa de aci şi din Hamburg a circulatŭ faima, că guvernulŭ va cere unŭ creditŭ de 300 milióne pentru scopurĭ militare.

Belgradŭ, 3 Octomvre. Afacerea Reginei Natalia începe a deveni neplăcută, deórece până acum nu s'a ajunsŭ nicĭ unŭ resultatŭ positivŭ.

DIVERSE.

Apariţiunĭ fenomenale. Unŭ doctorŭ francesŭ a făcutŭ unŭ raportŭ în privinţa unei dame, pe care a observat-o multŭ timpŭ şi care se bucură de curiósa facultate de-a puté mişca ochii, înse independentŭ unulŭ de altulŭ: pe când unul se mişcă la drépta, celălaltŭ la stânga, sau pe când unulŭ se mişcă, celălaltŭ stă pe locŭ. Ea spune, că din copilăriă făcea asemenea esercitii oculare, şi prietinele petreceau uitându-se la aceste mişcărĭ curióse. Femeia vede numai cu unŭ ochiu ér cu celălaltŭ nu. In stare ordinară înse vede bine cu amêndoi ochii. Acelaşĭ doctorŭ spune, că a asistatŭ la New-York la conferinţele unui naturalistŭ, care se servea deodată de amêndouĕ mânile; pe când cu o mână făcea cu creta pe tablă partea dinainte a animalului, cu cealaltă făcea partea dinapoi. In sfêrşitŭ, doctorulŭ mai citéză casulŭ unei familii, în care membrii ei nu puteu face vre-o mişcare cu o mână, fără ca şi cealaltă sĕ se misce în acelaşĭ sensŭ.

Crispi şi Bismark. Crispi istorisesce următórele unui redactorŭ alŭ ḑiarului „Roma“: „In timpulŭ primei întrevederĭ cu prinţulŭ de Bismark la Friederichsruhe, marele-cancelarŭ într'unŭ momentŭ ordonă sĕ se aducă două halbe de bere. Mĕ învită sĕ beau una. I-am spusŭ, că nu beau decâtŭ apă. Cancelarulŭ remase ca încremenitŭ; elŭ nu ḑise nimicŭ, după ce bĕŭ o halbă, bĕŭ şi p'aceea ce mi-o oferise. Puţinŭ după acésta, cancelarulŭ ordonă sĕ se aducă două pipe. Bismark aprinse p'a lui şi'mĭ dădŭ pe cealaltă. — Alteţă, rĕspunseiu eu, vĕ mulţămescŭ, nu fumezŭ. — Cum, ḑise cancelarulŭ. Nu beţĭ, nu fumaţĭ; ce felŭ de omŭ sunteţĭ?“

O dramă familiară dintre cele mai triste s'a întêmplatŭ la Odesa în ḑilele trecute. Profesorulŭ dela liceulŭ Richelieu cu numele Robert Sause trăia acolo de mai mulţĭ anĭ dimpreună cu nevasta sa şi patru copii. Fiindŭ-că era înse austriacŭ, i-se spuse că va fi depărtatŭ din slujbă, ceea ce îlŭ întristă atâtŭ de multŭ, încâtŭ se spênḑură. Nevasta sa vĕḑêndu-lŭ mortŭ, se sinucise şi ea aruncându-se de pe ferésträ dela etagiul alŭ patrulea; mai înainte înse şĭ-a omorîtŭ pe cei trei copii; unulŭ, celŭ mai micŭ, însĕ se ascunsese sub patŭ, astfelŭ a scăpatŭ cu viéţă.

Inundărĭ în Japonia. „Newyork Herald“ publică şi el unele amĕnunte asupra grozavelorŭ inundărĭ, de care a fostŭ bântuită nu de multŭ Japonia. In provincia Kiri, în Japonia de sudŭ-vestŭ, au perîtŭ peste 10,000 de ómenĭ, mai multe oraşe au dispărutŭ cu totulŭ de pe suprafaţa pămêntului şi altele suntŭ adĭ numai nisce ruine. Catastrofa s'a născutŭ prin ploile cele neobicĭnuitŭ de marĭ din luna lui Augustŭ, carĭ au făcutŭ sĕ se reverse rîurile Kinagova, Kidakagoan, Kinocum, şi au dusŭ cu sine iazurile, Pagubele se urcă la 1,200,000 livre sterlinge (adecă peste 10 milióne florinĭ). Totŭ ţinutulŭ este acoperitŭ cu cadavre şi comunicaţia este aşa de îngreunată, încâtŭ în urma defectuósei împărţirĭ de victualii este temere de o nouĕ calamitate, de fómete.

Ceva americanŭ. In Bostonŭ apare o nouă gazetă, intitulată *„Ea,“* redactată de o femeiă, cu colaboratóre femeescĭ. Şi'n tipografia suntŭ numai femei angajate ca culegĕtóre. Diarulŭ nu primesce nicĭ unŭ felŭ de scire, în care ar fi vorba de vr'unŭ bărbatŭ, nicĭ chiar anunţurĭ de logodne sĕu cununii. Despre sexulŭ tare nicĭ pomană în ḑiarŭ, la inserţiunĭ se pomenesce numai de întreprinderĭ conduse de femei. Numĕrulŭ prim conţine unŭ articulŭ din péna unei Miss Kati Holbourne, care sĕ începe cu cuvintele: „Puterii brutale, lăudăroşiei de sine, silei nu lĭ se vorŭ deschide colónele ḑiarului.“ Diarulŭ are deja numĕróse abonamente şi i se profeţescŭ marĭ succese.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 3 Octomvre st. n. 1889.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	9.44	Vênd.	9.46
Argintŭ românescŭ -	„	9.38	„	9.40
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.47	„	9.48½
Lire turcescĭ - - -	„	10.72	„	10.74
Imperialĭ - - - -	„	9.72	„	9.73
Galbinĭ .	„	5.58	„	5.61
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	102.—
„ „ 5%	„	98.50	„	99.
Ruble rusescĭ - -	„	122.—	„	124.—
Mărcĭ germane - -	„	58.20	„	58.50
Discontulŭ 6—8% pe anŭ.				

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Octomvre st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	99.90
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	95.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	114.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	95.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	99 90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	—.—
Bonurĭ rurale ungare - - - -	112.40
Bonurĭ cu clasa de sortare - - -	87.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	99.50
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	138.—
Bonurĭ croato-slavone - - - -	127.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	—.
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - -	5.66
Napoleon-d'orĭ - - - - - - -	9.48
Mărcĭ 100 imp. germane - - - -	58.47½
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	119.80

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

---

4. *Cultivarea conceptelorŭ şi principiilorŭ morale.* Imboldulŭ voinţei şi alŭ lucrării zace în sĕmţĕminte. Din acésta nu póte sĕ resulte cumcă cultivarea conceptelorŭ şi principiilorŭ morale, învĕţătura despre dreptŭ şi datorinţă n'ar avea însĕmnătate mare pentru cultivarea caracterului. Cu tóte că simţĕmintele împingŭ la lucrare, totuşĭ raţiunea deja esercéză o influinţă asupra direcţiunei voinţei tinerilorŭ mai înaintaţĭ în etate. De aceea în etatea mai cóptă a tinerilorŭ, trebue ca prin instrucţiune sĕ lucrămŭ la cultivarea conceptelorŭ lorŭ despre dreptur̆ şi datorinţe. O astfelŭ de instrucţiune conduce pe şcolarŭ dela sĕmţirea binelui la conştiinţa lui, la claritate cu privire la elementele morale şi imorale ale voinţei, la tăriă şi perseveranţă în direcţiunea binelui. Acéstă perseveranţă este substanţa caracterului bunŭ. Prin astfelŭ de instrucţiune ajunge copilulŭ la norme morale, spre a puté judeca relaţiunile de viéţă ale ómenilorŭ şi spre a recunósce moralitatea ca pe obiectulŭ întregei societăţĭ civile şi a omenimei.

Este de totului totŭ bătătóre la ochĭ nesiguranţa cea mare privitóre la definiţiunea conceptelorŭ morale, ce o întêlnimŭ la şcolarĭ. Suntŭ fórte mulţĭ şcolarĭ, carĭ n'au alte cuvinte pentru relaţiunile morale şi imorale decâtŭ: „pĕcat“, „bine“, „rĕu“, „dreptŭ“, „nedrept“! Singuraticele virtuţĭ şi greşelĭ nu suntŭ deosebite. Se arată o mare sĕrăciă de concepte morale. Şi acésta nesmintitŭ că este o urmare firéscă a împrejurărei, că instrucţiunea din religiune nu se predă în şcóla poporală precum se cuvine, asemenea şi lipsa de adevĕrate manuale de etică.

Se recere dér ca instrucţiunea din religiune sĕ se propună astfelŭ, încâtŭ totŭ odată sĕ fiă împreunată şi cu învĕţăturĭ morale. Chiar şi unŭ prelatŭ romano-catolicŭ, Archiepiscopulŭ V. E. Milde, care a trăitŭ în Viena, pe la începutulŭ acestui veacŭ şi a scrisŭ o etică minunată, pretinde o mai mare considerare a eticei recomandândŭ spre scopulŭ acesta istoriόre din cerculŭ de vedere alŭ copiilorŭ, din istoriă şi biografii de ale ómenilorŭ marĭ.

(*F. W.*) Trad. **V. S...l.**

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	3.40		
Budapesta	8.31	9.20	3.10	6.10
Szolnok	11.20	11.25	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	1.04	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	2.30	8.46	1.51
			9.18	2.11
Várad-Velencze		2.35	9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli		2.42	9.44	2.32
Mezö-Telegd		3.00	10.21	2.55
Rév		3.31	11.38	3.38
Bratca		3.50	12.16	4.01
Bucia		4.05	12.54	4.23
Ciucia		4.24	1.57	4.49
Huiedin		4.56	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş		5.26	4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădeşel		5.49	4.58	6.38
Cluşiu			5.26	6.56
	11.05	6.14		7.15
Apahida	11.23	6.30		7.48
Ghiriş	12.44	7.29		9.13
Cucerdea	1.27	7.53		10.04
Uióra	1.34			10.12
Vinţulŭ de susŭ	1.42	8.02		10.19
Aiud	2.07	8.21		10.45
Teiuşŭ	2.26	8.43		11.34
Crăciunelŭ	3.11	9.05		12.11
Blaşiu	3.24	9.18		12.29
Micăsasa	3.54	9.40		1.10
Copşa mică	4.09	9.53		1.30
Mediaşŭ	4.39	10.08		2.14
Elisabetopole	5.11	10.32		2.54
Sighişóra	5.45	11.07		3.35
Haşfalĕu	6.12	11.22		4.07
Homorodŭ	7.32	12.31		5.54
Ágostonfalva	8.17	1.02		6.39
Apatia	8.37	1.20		7.13
Feldióra	9.06	1.40		7.45
Braşovŭ	9.45	2.34		8.32
	acceleratŭ 5.32			
Timişŭ	6.17	3.17		
Predealŭ	6.49	3.48		
Bucurescĭ	9.35	9.35		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		7.30	7.30	*)
Predealŭ		12.50	12.50	5.03
Timişŭ		1.19	1.19	6.22
Braşovŭ	—.—	—.—	2.15	7.23
	4.54	2.15	[illegible]	
Feldióra	5.37	2.47	7.44	
Apaţa	6.15	3.07	8.00	
Ágostonfalva	6.43	3.22	8.29	
Homorodŭ	7.31	3.56	9.07	
Haşfalĕu	9.09	5.07	10.34	
Sighişóra	9.33	5.28	10.46	
Elisabetopole	10.02	5.57	11.09	
Mediaşŭ	11.04	6.19	11.35	
Copşa mică	11.24	6.33	12.19	
	11.39	6.47	11.59	
Micăsasa	11.57	7.09	12.15	
Blaşiu	12.30	7.20	12.43	
Crăciunelŭ	12.45	7.47	12.55	
Teiuşŭ	1.13	8.05	1.07	
Aiudŭ	2.18	8.23	2.11	
Vinţulŭ de susŭ	2.48	8.33	2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14	9.04	2.46	
Ghirişŭ	4.01	10.04	3.27	
Apahida	5.28	10.41	4.47	
Cluşiu	5.56	10.57	5.08	
	6.45			8.—
Nădăşelŭ	7.06	11.20		8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireşŭ	7.37	11.54		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	12.24		10.51
Ciucia	9.04	12.36		12.16
Bucia	9.20	12.48		12.50
Bratca	9.37	1.03		1.19
Rév	9.55	1.29		2.—
Mezö-Telegd	10.20	1.43		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47	1.49		3.36
Várad-Velencze	10.57	2.04		3.52
Oradea-mare	11.04			4.03
	11.19	3.27	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	5.10	1.23	7.30
Szolnok	3.31	7.06	3.29	11.51
Budapesta	6.30	8.40	7,45	9.55
Viena	1.40	1.40	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovaţŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulişŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborşinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasada		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăştia		11.—	11.39
Şibotŭ		11.29	12.01
Vinţulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiuşŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborşinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulişu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaţ	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Haţegu	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Baniţa	11.50	3.53
Petroşenĭ	12.30	4.25

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	6.—
Sighişóră	8.56

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.30
Ţagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistriţa	11.—

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	3.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕşŭ-Ludoşŭ	9.35

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.05	4.35
Şeica mare		2.38	5.05
Lómneşŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneşŭ		10.05	10.40
Şeica mare		10.40	11.10
Copşa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Miraşteu	5.21	12.36	6.08
Oşorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Miraşteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.31	2.02	12.06
Cheţa	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Pisk.)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Notă: Numerii încuadraţĭ cu nii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşovŭ.